List 23. Tečaj LIV.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 5. junija 1896.

Politiški oddelek.

Volitev v dunajski mestni svet.

Na Dunaju imajo poleg mestnega odbora še poseben mestni svet, katerega člane izvoli iz svoje srede občinski odbor. V mestnem svetu so župan, oba podžupana in 22 mestnih svetnikov. Poslednji imajo po 3000 gld. letne plače. Nasprotniki liberalcev govore, da so mesta mestnih svetnikov liberalci le zaradi tega osnovali, da nekaterim svojim vodjam preskrbe boljše plače. Protisemitje nekaj govore, da bodo mestni svet odpravili ali vsaj mestnim svetnikom znižali plače. Mi tega ne verjamemo. Posel mestnega sveta sega nekoliko v zadeve magistrata, nekoliko v zadeve mestnega zbora.

Te dni so bile na Dunaju volitve mestnega sveta. Načelstvo protisemitske stranke je ponudilo liberalcem šest mest občinskih svetnikov. Liberalci so ponudbo z veseljem vsprejeli. Kompromis se je pa vendar naposled razbil. Ko so liberalci naznanili protisemitom šest svojcev, katere žele, da bi se volili v mestni svet, so protisemitje se izrekli, da stavbenega svetnika Stasnega ne volijo, ker je žid in ker je bil razžalil nekega protisemitskega svetnika.

Po našem mnenju to ni bilo povse korektno. Na Dunaju je skoro desetina prebivalstva židovska in bi torej bilo le pravično, če bi tudi jeden žid sedel v mestnem svetu. Židje bi potem ne mogli sveta slepiti, da se jim krivice gode na Dunaju. O čisto krščanskem značaju Dunaja se pa ne more govoriti, če na Dunaju toliko židov plačuje tudi občinske davke. Jeden sam žid bi tudi ne mogel v mestnem svetu vsega prevrniti. S tem se ni druzega doseglo, kakor da bode svet mislil, da se na Dunaju židje preganjajo. Da se tako mnenje razširi, bodo že skrbeli židovski listi. O Stasnem se govori, da je dober stavbeni veščak in bi bil mestnemu svetu gotovo lahko koristil. Sedaj, ko ga niso volili, bodo pa židovski listi protisemite sumničili, da hočejo baš pri raznih zgradbenih stvareh polniti si žepe in so zatorej se bali, da bi njih delovanja ta veščak ne nadzoroval. Kar se tiče razžaljenja jednega protisemita, pa mislimo, da bi stranka, ki ima v svoji sredi Steinerja, Gregoriga in Schneiderja, ne smela biti baš preveč rahločutna.

Liberalci so zaradi tega zagnali po listih velik hrup o krivici, ki jih dela njim in zlasti židovskim meščanom protisemitska stranka. Stavili so celo v državnem zboru v tej stvari interpelacijo ter se ž njo dobro osmešili. Vlada ne more vendar mestnega zastopa siliti, koga naj voli v mestni svet, ko je volitev vendar prosta. To ni taka stvar, v kateri bi vlada mogla varovati koristi židovstva. Nikjer namreč ni določeno, da bi moral se kak žid v mestni svet voliti, temveč je to zavisno samo od zaupanja, ki ga kdo ima. To ni tudi noben zakonit povod za razpust mestnega zastopa. Tak povod bi bil le, ko bi se v kaki drugi stvari židom odrekale pravice pred zakoni. To se pa jim tudi od novega mestnega ne bode zgodilo. Večina protisemitske stranke ni tistih nazorov, kakor je dr. Schneider, ki bi rad žide pripravil ob vse pravice, zlasti ob volilno pravico. Vlada je vesela, da se je dunajsko vprašanje vsaj jedenkrat uredilo, in ne bode židom na ljubo zopet ustavljala mestne avtonomije.

Umljivo je pa tudi, da se protisemitje branijo voliti žida. Dunajsko prebivalstvo je silno razdraženo proti židom, kar so gotovo le židje sami s svojim postopanjem zakrivili. Da so protisemitje volili žida, gotovo bi pri prebivalstvu bili prišli močno ob zaupanje. Govorilo bi se bilo, da le na videz napadajo žide, v resnici so pa lepo ž njimi sporazumljeni. Zaradi jednega žida pa protisemitska stranka ne more svoje popularnosti staviti v nevarnost.

Sicer pa ima baš židovska liberalna stranka najmanj povoda se kaj pritoževati, da se jej krivica godi. Dunajski protisemitje so še dosti lepše postopali, kakor so nemški liberalci že mnogokrat postopali. Na Štajerskem in Koroškem je tretjina prebivalstva slovenska. V obeh deželnih zborih so dolgo let imeli nemški liberalci

večino, a nikdar niso prišli na misel, da bi volili kakega Slovenca v deželni odbor. Vse dotične zahteve štajerskih Slovencev so odklonili. Štajerski in koroški Slovenci imajo gotovo vsaj toliko pravice do zastopstva v deželnem odboru, kakor židje do zastopstva v dunajskem mestnem svetu na Dunaju.

Kjer imajo liberalci večino, ondu sploh nočejo slišati o nobenem kompromisu. Več let je bilo nekaj malega liberalnih državnih poslancev z Dolenje Avstrijskega, kakor protiliberalnih, a pri volitvah v delegacijo so protiliberalce popolnoma prezrli. Na Moravskem so tri četrtine slovanskega prebivalstva, a imajo Nemci večino v deželnem zboru in to zaradi tega, ker v skupini nefidejkomisnega veleposestva imajo nekaj glasov večine liberalci in odklanjajo vsakeršen kompromis. Celo Slovane v deželnem zboru tako prezirajo, da ne volijo niti jednega za predsednika kakemu odseku. Kakšen hrup zaženo liberalni Nemci, če se kak Slovan imenuje za kacega višjega uradnika, če tudi ustava določa, da so Slovanom javne službe ravno tako dostopne, kakor drugim ljudem in ne dela nobene razlike mej Nemci in drugimi narodnostmi. Naveli bi lahko še neštevilno tacih primerov. Če se liberalci sklicujejo na ustavo, le sebe bijejo po zobeh, ker je baš njih stranka največkrat rušila ustavo, zlasti one določbe, ki so bile Slovanom v korist.

Vodje dunajskih protisemitov so bili največ pri raznih liberalnih frakcijah, in sedaj izvršujejo le to, kar so se od liberalcev samih naučili. Nestrpljivosti nima liberalna stranka nikomur očitati, ker se je sama vedno s svojo nestrpljivostjo odlikovala.

Na Dunaju biva ne le mnogo židov, temveč tudi mnogo Slovanov, zlasti Čehov. Če tudi so dolgo let židovski liberalci neomejeno gospodarili na Dunaju, vendar niso nikdar prišli na misel, da bi volili v občinski zbor kacega zavednega Čeha, če tudi bi bili lahko zmagali ob svojem času ž njim. Za liberalce veljajo strpnost, pravičnost in jednakopravnost samo tedaj, kadar se gre za žide in Nemce, drugod je pa pri njih vedno veljalo geslo, da moč gre pred pravico, posledice tacega postopanja pa sedaj na Dunaju skušajo sami. Mi Slovani njih gotovo zaradi njih osode ne pomilujemo. Žanjejo, kar so sami sejali.

Politični pregled.

Slovenska šola v Gorici. — Še sedaj ni goriško mesto ničesa storilo, da bi slovenski šoli v mestu preskrbelo primerne prostore. Ministerstvo je odločilo, da mora magistrat v štirih tednih poročati, kaj je že storil, da slovenski šoli v štirih tednih preskrbi primerne prostore. Magistrat pa ni še dosedaj ničesa storil. Mestni očetje so prepričani, da jim ničesa storiti ni treba. Dokler je vitez Rinaldini v Trstu se jim ničesa hudega ne zgodi. Prisilili bi radi Slovence, da pošiljajo otroke v italijanske šole. „Slogine“ šole bi tako dolgo ne mogli vzdržati, šola v Podturnski vojašnici je tako daleč, da se tja otroci ob grdem vremenu ne morejo pošiljati. Potem takem ne bi Slovencem druzega preostajalo, nego otroke pošiljati v italijanske šole. Nadejamo se, da se njih nakane ne posrečijo.

Domovinska pravica. — Že trideset let se slišijo pritožbe proti sedanjemu domovinskemu zakonu, a še dosedaj se ni premenil. Nemški liberalci so se vedno upirali premembi domovinskega zakona, ker bi to bilo v škodo velikim mestom, katera zastopajo. Sedanja vlada je pač predložila predlogo, ki se tiče te stvari, a zastopniki mest delajo vse mogoče ovire, da se le stvar zavleče. Lahko bi se bila stvar rešila v tem zasedanju, a jo je državnozborsko predsedstvo zavleklo. Če se reši jeseni, je še dvomljivo, ker je vsekako mogoče, da se državni zbor do tedaj razpusti. Potem bi bila stvar zopet za več let odložena Vladi pa ni na vsej stvari dosti ležeče. Ko bi se šlo za kak nov davek, bi stvar že bila davno rešena. Kako priganja vlada, da se reši davčna predloga, a za rešenje domovinske pravice, pa ničesa ne stori.

Volilna reforma dovršena. — Tudi gospodska zbornica je skoro jednoglasno pritrdila volilni reformi, kakor jo je sklenila zbornica poslancev. Vlada je sprva mislila, da bi dala v gospodski zbornici obnoviti paragraf o javni volitvi poslancev. Kakor se je sedaj predloga sklenila, ima veliko nedoslednost. V kmetskih občinah se bodo še nadalje volili poslanci javno, a v novi kuriji pa tajno, da si se bode v obeh kurijah volilo po volilnih možeh. Volitve volilnih mož bodo v obeh kurijah javne. Ker pa bodo nekateri deželni zbori sklenili direktne volitve, bode v državnozborskem volilnem redu polno nedoslednosti. Vidi se le predobro, s kakšno težavo se je novi volilni red skrpal, da zbornica ni gledala, da sklene kaj dobrega, času primernega, temveč vse stranke so le na to gledale, da kolikor je moč obvarujejo dosedanjo posest. V novi zbornici bode ravno taka razcepljenost, kakor je v sedanji.

Zjedinjena levica računa, da bode v novi zbornici poslancev imela še 90 mandatov, sedaj jih ima 105, nekdaj je pa imela liberalna stranka sama veliko večino, po novih volitvah pa niti četrtine ne bode imela. Odločilno besedo pri levici bodo imeli zastopniki privilegovanih razredov, poslanci veleposestva in trgovskih zbornic, ne pa pravi ljudski poslanci. Mogoče je pa celo, da levica še več izgubi. Sedaj še upa na Češkem in Moravskem obdržati skoro vse sedanje mandate, a nemški nacijonalci upajo, da jih več odtrgajo. Levičarji premišljajo, na kako stališče bi se postavili pri volitvah, da zmagajo. Hočejo naglašati bolj liberalizem in nemštvo. Po našem mnenju jim to ne bode nič pomagalo. Naglašanje liberalizma sedaj več ne vleče, ker ljudje le predobro vedo, kako razmeva levica svobodo.

Vnanja politika in Madjari. — Že dolgo hrepene Madjari potem, da bi dobili v roke vnanjo politiko. Prav za prav že sedaj Madjari nanjo bolj vplivajo, kakor naša državna polovica. Sedaj so pa nakrat jeli zahtevati, da bi se jim kar prepustilo vodstvo vseh vnanjih stvarij, ki se tičejo jedino Ogerske. To je pa seveda nemogoče. Nikdo ne more odločiti, katera vprašanja se tičejo le jedne državne polovice, ker so politična vprašanja močno zapletena in mej seboj v zvezi. Vpliv v vnanji politiki je odvisen od vojne sile. Sami Madjari bi ne imeli v evropski politiki nobenega vpliva, ako bi se ne mogli opirati na vojno moč vse monarhije. Tega pa sami Madjari ne smejo. Naša državna polovica ne more dopustiti, da bi Ogri sami mogli državo zamotati v vojno. Madjare jezi, da avstrijska vnanja politika ni dosegla večjega zadoščenja madjarski žaljeni razstavi v Belemgradu. Zato bi pa radi, da bi sami imeli govoriti v tacih stvareh.

Srbi in Bolgari. — Bratska naroda srbski in bolgarski sta se pričela nekako zbliževati. Minoli čas mudilo se je več stotin odličnih Srbov v Bolgariji, kjer so jim napravili posebno v Sredcu lepe vsprejeme. Tudi mej srbskimi in bolgarskimi dijaki pojavila se je velika mejsebojna prijaznost. Bolgari in Srbi so drug proti drugemu poudarjali slovansko vzajemnost. Da bi se pač to bratsko prijateljstvo v prospeh Slovanstva nadalje razvijalo. Madjari se nad temi prijatelj-

skimi pojavi Srbov in Bolgarov močno jeze in hujskajo Avstrijo proti njim, češ, združevati so se jeli zato, da z zjedinjenimi moči izpodrinejo Avstrijo iz Balkana. Resnica je, da to približevanje izvira iz gnjeva in nasprotstva proti Madjarom, ki hočejo biti tudi gospodarji na Balkanu, in se jim bodo mogli združeni Bolgari in Srbi tem odločneje po robu postaviti.

Francija. — Vlada je predložila poslanski zbornici predlogo, da naj se otok Madagaskar ob Afriki priklopi k Franciji. Pristojni odsek poslanske zbornice je soglasno odobril to vladno predlogo. Francija je imela vsled slavne zmage generala Duchesne-ja pokroviteljstvo nad tem otokom. Nameravalo se je to priklopljenje že prej, a tedanji nekateri državniki so bili proti temu Zakon, ki določa priklopljenje izrecno poudarja, da se imajo uvesti na Madagaskarju francoski zakoni, kraljica obdrži samo še naslov, čast in dohodke ter je popolno odvisna od francoske vlade. Anglija je seveda vsled tega razburjena in nasprotovala bo z vsemi močmi proti obistinitvi te nakane francoske vlade. Gotovo je torej, da se odnošaji mej Francijo in Anglijo vsled te zadeve očividno poostre.

Kuba. — Po najnovejih poročilih so Španjci zopet za nekaj na slabšem na Kubi. Vstaške čete, poprej ločene, so se združile. S tem je čez ves načrt španjske vojske narejen križ in treba bo poveljniku Weylerju skrbeti za drugo razvrstitev svoje vojske. Doslej je španjska vojska ločila vstaše, ki pa so se zdaj združili. Zdaj je celo nevarno, da dobe vstaši glavno mesto Kube v pest in potem je Kuba za Španjce izgubljena.

Kreta. — Nemiri na Kreti trajajo dalje. Mohamedanci divjajo proti kristjanom, poslednji pa tudi ne prizanašajo mohamedancem, kjer namreč morejo tem do živega. Turška vlada se truda, da bi naredila mir. Poslala je že šestnajst bataljonov vojakov na Kreto. Ta ekspedicija pa dela Turčiji preglavico, ker ji manjka denarja. Tudi se boji Turčija, da se ne bi vstaja razširila drugod. V Armeniji in Makedoniji se komaj mir vzdržuje. V Turčiji je pač vse nezadovoljno. Težavno stališče ima pa turška vlada tudi s tem, da se ji vojaštvo ne pokori zadostno. Poveljniki na Kreti si nasprotujejo, mohamedansko moštvo pa udriha samo po kristjanih. Velevlasti evropske so pač poslale tja svoje oklopnice, teh se vstaši boje. Najznačilneje za tok časa je pa, da se hoče celo tako vstajo izkoriščati. Grška menda podpira vstaše in se nadeja, da jo bodo poklicali delati mir na Kreto in potem pa, da bo ta otok nji ostal. Nevredne evropske časti bi bile pač, ko bi evropske velesile še dalje trpele to klanje na Kreti in ne bi energično vmes posegle ter naredile mir, če tudi brez Turčije, ki itak ni sposobna miru napraviti in ohraniti.

Obrtnija.

Vipavska železnica.

Zadnja „Soča“ je priobčila sledeči članek: Početkom l. 1891. smo dobili Slovenci dva nova državna poslanca, ki sta začela obračati vso svojo skrb v to, da bi dobili čim prej zaželeni železnici po Soški in Vipavski dolini. Takoj 12. aprila je bil drugi shod pri Rebku, ki je obravnaval isto vprašanje in tolmačil hrepenenje vse doline po železnici od Gorice do Ajdovščine in dalje na Kranjsko.

V začetku l. 1892. se je pa začelo sistematično in nepretržno delovanje za to železnico. Dne 18. marca l. 1892. v št. 12. smo prinesli članek, ki je zavzemal skoro celo prvo stran; članku je bil naslov „Naše krajevne železnice“. Ta obširna razprava je zbudila splošno zanimanje. Tam smo povedali, da zemljemerec Gasser in inženir Luzzatto sta poslala 10. aprila l. 1891. trgovinskemu ministerstvu prošnjo za dovolitev, da izgotovita načrte parnega tramvaja od Gorice do Ajdovščine. Ministerstvo je odklonilo to prošnjo; ali izreklo se je, da bi ne imelo nič proti temu, ako bi hotela prirediti načrt krajevne železnice z normalnim tirom, katera bi se polagoma lahko podaljšala na Kranjsko do Postojine ali do kake druge točke ob južni železnici.

Tu smo imeli najlepšo priliko, da se obrnemo do vlade z novimi prošnjami, vlada je zaprečila parni tramvaj. Vipavska dolina je bila mej tem oškodovana z vinsko klavzulo, naj se torej da nekaka odškodnina z — železnico.

Takoj potem, 25. marca, je bil tretji shod pri Rebku, sklican je bil na migljaj iz Gorice. Pri tem shodu je govoril tudi državni poslanec dr. Gregorčič. Shod je bil sijajen. Sklenjena peticija je bila odposlana na vse strani.

3. aprila istega leta je bil shod v Dornbergu, kjer je bil razgovor o uravnavi Vipave in o železnici. Tudi tam je govoril državni poslanec dr. Gregorčič.

Naši poslanci so napenjali vse moči, da bi pomagali krasni misli do uresničenja. V deželnem zboru so pridobili 100.000 gtd. iz deželnega zaklada za nakup delnic. (Goriško mesto je tudi glasovalo 50.000 gld., a ta sklep pozneje razveljavilo. Nič za to! Naj si jih obdrže!) — V državnem zboru sta stavila poslanca veliko resolucij, interpelacij, predlogov, a tudi v odsekih sta vlado opozarjala na to železnico. Dostavljamo še, da znani obhod po Vipavski dolini, ko sta naša poslanca spremljala dva oddelna predstojnika od Gorice do Vipave, je veliko koristil naši vipavski železnici.

Tudi letos je bila postavljena od slovenske strani resolucija v deželnem zboru v korist vipavske železnice. Toda Lahi so hoteli to zaprečiti, zato so prinesli na dan furlanski tramvaj in hoteli spraviti oboje v nerazdružljivo zvezo. Ako bi se to zgodilo, bi utegnili še dolgo čakati na vipavsko železnico. Ker je nadškof glasoval z Italijani proti resoluciji, je ta padla; toda slovenski poslanci so zaprečili, da peticijski odsek ni mogel resolucije predrugačiti — in deželni zbor ni dal letos od sebe nikakega glasu v prilog vipavski železnici, pa tudi ne proti nji.

Kmalu potem so prišli neki čudni glasovi z Dunaja, ki so dajali malo upanja, da se kaj kmalu reši to železniško vprašanje. — Toda reč se je obrnila na bolje, naša poslanca sta storila vse, kar jima je bilo le mogoče, — in vlada je dala trdno obljubo, da vipavska železnica se zakonito zagotovi še v l. 1896.

In res, koncem aprila je vlada že imela pripravljen načrt zakona, s katerim naj bi se zagotovilo 11 krajevnih železnic, med temi dve na Slovenskem, namreč Gorica-Ajdovščina in Ljubljana-Vrhnika.

*

Toda vlada nas je v nečem presenetila; zahtevala je namreč od dežele in udeležnikov 250.000 gld. Ker je 100.000 gld. dovolila dežela, bi morali zložiti udeležniki 150.000 gld. To bi bila pretrda zahteva; vipavske občine bi ne zmogle tolike svote. Zato smo v „Soči“ še molčali o tem vladinem načrtu, kajti naša poslanca sta napela vse moči, da bi izposlovala pri vladi popusta še za 100.000 gld.

Zgodilo se je! Konečno je predložila vlada rečeni načrt zakona državnemu zboru; v njem se zahteva od dežele in udeležnikov le 150.000 gld. — Občine Vipavske doline bodo morale kupiti torej le za 50.000 gld. delnic, kar ne bo nikaka težava. Zdaj torej lahko pustimo povsem na strani goriško mesto, od katerega ne zahtevanjmo ničesa! — Občine si denar lahko izposodijo, da kupijo delnice; ta denar torej ne bo zavržen, marveč le naložen pri podjetju vipavske železnice.

Za vipavsko železnico se bo moralo ustanoviti posebno delniško društvo; podpisovanje in vplačevanje delnic se bo vršilo pod vladnim vodstvom, še predno se izda koncesija. Vipavske občine naj bodo že zdaj pripravljene na to!

Vipavska železnica bo dolga 30·4 kilometrov; kapitala bo treba 1,635.000 gld. (nominalna vrednost pa 1,666.000 gld.) — Čistega dobička se je nadejati prva leta 35.000 gld., naslednja pa 49.000 gld. — Državna garancija se določi na 1,516.000 goldinarjev glavnice in 64.5000 gld. letnega prinosa. In s tem bi povedali vse, kar moremo danes reči o tej znameniti pridobitvi za Vipavsko dolino in za deželo sploh. — Dostavljamo le še, kar smo že povedali, da ta železnica se utegne podaljšati do Vrhnike, od koder pojde do Ljubljane nova železnica, ki se tudi letos zagotovi z istim zakonom. (Ta bo dolga 12 kilometrov, stala bo 450.000 gld., donašala bo 13.000 gld. na leto; vlada zagotovi 400.000 gld. glavnice in 17.000 gld. na leto; dežela da 20.000 gld., udeleženci pa 30.000 gld., torej razmerno veliko več nego udeleženci vipavske železnice). — Ako bi se zvezali te dve železnici, potem bi bila krasna zveza med Ljubljano in Gorico, najmanj 50 kilometrov poti bi si prihranili. Dal Bog, da bi se to uresničilo.

Za danes pa: presrčna hvala vsem poslancem in drugim možem, ki so složno delovali za tako ugodno rešitev tega prevažnega gospodarskega vprašanja!

Obrtnijske raznoterosti.

Obdelovanje lesa. Francoski finančni minister je dobil neki patent za neki ameriški stroj, ki les za užigalne klinčke tako popolnoma obdeluje, da na jedni strani denejo v stroj deblo, na drugi pa že prihajajo na dan užigalni klinčki v škatljicah. Vsled tega izgubi nekaj tisoč ljudij delo. V Franciji je izdelovanje užigalic državni monopol.

Črnilo za znamovanje zabojev. Za znamovanje zabojev je dobra kromova tinta. Napravi se, ako se rastopi 10 delov izvlečka modrega lesa v 500 delih vode in pridene dva dela kromovokislega kalija.

Kis obvaruješ, da se ne spridi, ako ga razgreješ in nekaj minut kuhaš. Potem se dolgo dober ohrani.

Pleska, ki se sme prati. 2 kilo rujavega mizarskega lima moči se dvanajst ur v vodi, potem pa s kuhanjem razstopi, v kuhajoči tekočini se razstopi dvojno kromovega kislega kalija in 100 gramov anilinove rujavine. Pleska se gorko in čez nekaj dni po vplivu solnčne luči postane plesk neraztopljiv in se lahko umiva, ker je popolnoma nepremočljiva.

Francoska razstava v Pragi. Francoski industrijalci nameravajo prihodnje leto s pomočjo francoske vlade prirediti veliko obrtno razstavo v Pragi. Nemci se radi tega silno vznemirjajo.

Kmetijstvo.

O trgovini s hmelom.

„Domovina“ je priobčila o trgovini s hmelom nastopni članek: Na Štajerskem laži od lanskega pridelka še kakih 1000—2000 metercentov hmelja, ki nam bo najbrž ostal star in neprodan, kar je za kmetijstvo hud udarec, posebno če pomislimo, da so bile hmeljske cene že tudi v jeseni zelo slabo.

Nič bolje in še celo mnogo slabše se godi hmeljarjem po drugod. Iz vseh krajev, koder se hmelj pridelјuje, se sliši le godrnjanje in tožbe, da se za hmelj ne skupi več kolikor znašajo pridelovalni stroški in da bo najbolje, hmeljišča opustiti ter namesto hmelja pridelovati kaj druzega. V Ameriki, na Angleškem in Ruskem, koder so bile hmeljske cene primeroma še slabejše nego pri nas, so zares že mnogo hmeljišč uničili in sicer po nekaterih angleških pokrajinih 10 %, v Ameriki celo po 10 do 30 %. — Nasprotno so pa po nekaterih krajih, posebno tam, koder se fino in dobro blago prideljuje, zopet mnogo na novo nasadili. Iz tega se vidi, da se dobro fino blago še vedno izplača in da prav za prav le tisti hmeljerejci trpijo zgubo, ki nimajo prave zemlje za hmelj ali pa da ne znajo pridelka dobro spraviti. To naj tudi za slovenske hmeljarce velja im mislim, da tisti ki bo imel dobro lepo blago, bo iz hmeljem še vedno boljše izhajal, kakor iz kakim drugim poljskim pridelkom; kdor pa nima za hmelj ugodne zemlje ali kdor misli, da so za pivo tudi smeti dobre, tisti naj se pa le rajši s čim drugim peča.

Kakor se poroča iz vseh delah sveta, so pivovarne povsod za dalje časa (za 1—2 leti) s hmeljem založene in se toraj ni čuditi, če za ogromne množine, ki še pri kmetovalcih leže, nikdo ne mara. Neki amerikanski hmeljski trgovec je zračunal, da ima sama Amerika sedaj še okoli 250.000 metercentov hmelja, ker na leto 139.185 meterskih centov potrebuje, se vidi, da jim bo v Ameriki še vedno ostajalo hmelja, če bi tudi v leto 1896. ne zrastlo niti rožice. Da bi se v prihodnje iz Evrope v Ameriko ne mogel več hmelj uvažati, je trgovec Wilbur, ki ima pri vladi mnogo upliva, sprožil misel, da naj bi se od piva, ki je varjeno iz domačega t. j. iz amerikan-

skega hmelja, le po jeden dolar davka od barela pobiralo, in od piva, ki se iz ptujega, t. j. evropejskega hmelja vari, pa po dva dolarja.

Ravno tako tudi na Angleškem ne vedo, kaj bodo počeli, če bo nova letina izpala le količkaj dobro. Angleški hmeljerejci si hočejo posebno s tem pomagati, da bodo v prihodnje kolikor največ mogoče le dobro in fino blago pridelovali, ker so se prepričali, da slabega hmelja nikdo ne kupi. V ta namen gnojijo hmeljišča le z umetnim gnojem.

Na angleško hmeljsko trgovino to letos kaj slabo upliva, da prihajajo iz Amerike neprenehoma velikanske pošiljatve, ki potem polnijo posebno londonska skladišča. Na angleških trgih se giblje cena od 1 do 3 funte šterlingov za angleški stot, toraj povprečno okoli 12 do 36 gld za 50 kg.

Na Nemškem so zaloge še tudi velike; v samem Norimbergu je okoli 10.000 do 12.000 vreč, ki tudi po znižanih cenah 15 do 30 mark to je 9 do 18 gld. za 50 kg. ne morejo najti kupcev.

V Rusiji je že kacih 1500 do 2000 mtrct. neprodanega hmelja in bi ga ljudje oddali za vsako ceno, če bi le kdo hotel kupiti. V zadnjem času so ga kupili tam židje nekaj vagonov po 1 rubelj za pud, to je po 1 gld. 30 kr. za 16 kg., tako da ubogim ljudem za hmelj skoraj nič ostane. — Ruska vlade se neprenehoma trudi, kmetu pomagati, kolikor in kjer le more. Kakor se iz zanesljivega vira sliši, namerava še to poletje zgraditi po celi državi 15 do 20 velikih hmeljskih sušilnic in skladišč na državne stroške, kjer se bo potem hmelj pravilno sušil in žveplenil. Na ta način se misli zboljšati blagu kakovost, kar bo za tamošnjo hmeljarstvo velike vrednosti. Mimogrede naj omenim, da so ruski hmeljerejci skoraj izključno le češki naselniki, ki so v teku 20—30 let velikanske goščave spremenili v lepo polje in velike vasi. Torej nam tudi v tem oziru bratje Čehi kažejo, kaj se doseže z delavnostjo in dobro voljo.

Žalški hmelj slovi kot najboljši na svetu, vendar je pa letos okoli Žalca še več nego 2000 mtrct. neprodanih, če tudi bi ga lastniki prodali radi po 45—60 gld. za 50 kg.

V Galiciji, kjer se jako fini hmelj prideluje, ki še skoraj nikoli ni ostal, ga imajo letos še kakih 1000 metrct. Ker pa gališki hmeljerejci niso kmetje, ampak skoraj izključno le plemiči in bogati grajščaki, toraj jih tudi tako hudo ne zadene, če jim hmelj ostane. Gališki kmet, naj je Poljak ali Rusin, je žalibog še tako neveden, da ne zapopade nikakoršnega napredka, kar je kriva v prvi vrsti vlada, ki gališkim Slovanom nikakoršnega poduka ne privošči, drugič „voditelji naroda“, kakor se nazivajo tamošnji plemiči sami, ki so prav za prav — z malimi izjemami — le sebičneži, in tretjič židje, ki ubogi narod na vse mogoče in nemogoče načine sesajo. — Ni toraj čuda, če se vsako leto sto in sto rodbin preseli v Ameriko; posestva pridejo pa večjidel v židovske roke.

Kamor se torej ozremo, ne vidimo nič veselega in je sedaj le vprašanje, kaj nam bo prinesla prihodnjost. Bati se je, da tudi letos ne bo veliko bolje, kakor je bilo lani. Letošnja spomlad je večjidel le mokra in mrzla, kar je krivo, da se po svetu pije malo piva in če bo tudi poletje tako neugodno za pivovarje, potem pač ni misliti, da bi se hmelj dal spraviti dobro v denar. Največ bo pa seveda vendar le od nove letine odvisno. Če bi Amerika, Anglija in Nemčija pridelale malo hmelja, potem je lahko mogoče, da se za nas povrnejo zopet dobri časi.

Kolikor se je dalo do sedaj videti, je hmeljska rastlina po celem svetu čvrsta in zdrava in je zima nikjer ni poškodovala. Skoraj iz vseh krajev se poroča, da nove trtice veselo rastejo in da se ovijajo že precej visoko po drogih. Le v nekaterih angleških in amerikanskih okrajih se je že pokazalo precej mrčesa; tudi se sliši o neki bolezni, vsled katere mlado listje orujavi in odpade.

Kakor razmere kažejo, nam bližnja prihodnjost menda ne bo posebno prijazna, pa vendar bi ne bilo prav, če bi že naprej obupali. Pravi hmeljar mora imeti tudi pogum in se ne sme ustrašiti pred vsako malenkostjo. Ako je bilo dobro tedaj, ko se je dobilo za 1 kilo 2 do 3 gld., naj bo dobro tudi tedaj, kadar se komaj 50 ali 20 kr. dobi za 1 kilo. Gotovo pa je, da pridejo zopet boljša leta, ki bodo zopet vse poravnala. Te misli so tudi premeteni amerikanski trgovci, ki so v zadnjem času od marsikaterega kmeta ves njegov hmeljski pridelek kupili za pet let naprej in sicer tako, da je cena za prvo leto 6 do 7 centimov za funt, in potem vsako nastopno leto po jeden centim več. Prvo leto okoli 32 gld. za 100 kg. in potem vsako leto 2—3 gld. dražje.

Toraj le z veseljem in pogumom na delo, saj že pregovor pravi: „Pomogaj si sam in Bog ti bode pomagal!“

Kmetijske raznoterosti.

Pincgavski konj je posebno pripraven za trda dela, zlasti za kmete. Jako krotek je in ne boji se nobenega ropota stroja. Za vročino in mraz ni občutljiv. Dela v največji vročini in največjem mrazu. Ker je jako močen, orješ v lahkejši zemlji lahko le z jednim konjem. Tudi za pičo ni izbirčen. Ta konj hitro raste in drugo leto že za delo.

Preveč ne polivaj spomladi. V aprilu in maju potrebujejo rastline več gorkote, kakor pa moče. Tudi moče ne prenašajo. Prilivati moraš le sveže posejanim rastlinam in in tistim, ki nimajo globokih korenin.

Novi način shranjevanje surovega masla. V Avstriji se dene surovo maslo v steklene plošče ki se zvežejo s papirnimi trakovi. Potem se vse prevleče z mavcem in v posebno za to pripravljen papir zavije. Vse je podobno mavčni krogli. Na ta način ohrani se surovo maslo popolnoma sveže.

Ovijajoči fižol lahko vzgojiš ob steni na pooljenih vrvicah. Take vrvice so ceneje, kakor palice. Na ta način dobimo po stenah lepo zelenje.

Poučni in zabavni del.

Kronanje ruskih carjev v starem in novem času.

Že štiristoletja se kronajo ruski carji v cerkvi Vnebovzetja, katero je v svoji sedanji podobi zgradil beneški stavbeni mojster Fioraventi in je 1478. leta bila blagoslovljena. Kakor druge cerkve so tudi to 1812. l. oplenili Francozi in marsikak sveti nakit je tedaj se pretopil in v druge dragocenostij se predelal. Ta cerkev ima mnogo relikvij, ruskih starinskih stvarij, lepih mašnih oblek in drugih dragocenostij. V tej cerkvi, ki ima poleg prostora posvečenega Vnebovzetju Marije še tri kapele, se vrši kronanje carjevo v omenjenem prostoru.

Sedaj pri kronanju rabljivi znaki svetne oblasti carjeve izvirajo izza časa Petra I., kateri je, ko je prevzel imperatorski (cesarski) naslov, zamenil križ, krono in plas Monamahov z škrlatnim plaščem, krono in redom sv. Andreja Prvo poklicanega. Žeslu in državni zastavi je dodal še državni pečat in določil, da se ima državna zastava pri vsakem kronanju nova napraviti. Premembe so se tudi zaradi tega vpeljale, da se olajša teža kronskega nakita. Kakor poročajo časopisi, je tehtal kronanski plašč Teodorja Ivanoviča dve sto funtov in je šest knezov moralo nositi z briljanti okrašeno vlečko njegovo. Vendar je tudi še krona, s prst dolgim rubinom Menčikova, katero je dal napraviti Peter I. za svojo soprogo Katarino za poldrugi milijon rubljev, tehtala $4^1/_2$ funta in škrlatni plašč carice z mnogimi na njem napravljeni orli celo 150 funtov. Če tudi je carica z lahkoto vzdignila težko maršalsko palico, vendar je prišla k kronanju v Granatno dvorano brez težkega bremena iz zlate snovi napravljenega kronskega plašča. V teku časa so se pridružile še nove krone. Najdražji znak kronanja je žeslo slovečega „Orlova“, o katerem izvoru se marsikaj pripoveduje. Najbolj razširjena je govorica, da je ta briljant oko zlatega leva prestola velikega mogula v Delkiju, katerega je prodal tat v Malabaru nekemu kapitanu za dva tisoč guinej.

Tudi trije kronanski stoli, ki se rabijo v cerkvi Vnebovzetja v Orožni palači, izvirajo iz starih časov, izza Ivana III., Mihajla Fedoroviča in Alekseja Mihajloviča. Če se, kakor letos udeležuje kronanja tudi carice mati, rabijo se vsi trije kronanski stoli. Ti stoli se preneso iz cerkve v Granatno dvorano, kjer je kronanska pojedina, takoj ko se kronanski sprevod povrne v Andrejevo dvorano iz cerkve. V Andrejevi dvorani se pa pri vsakem kronanju naredi novi prestol. Stari se shrani v orožni dvorani. Za letošnje kronanje so bili naredili prestol po načrtu konservatorja orožne dvorane grofa Komarovskega. Prestol je podoben velikemu šotorju, katerega draperije izpolnujejo prostor mej dvema stebrama te dvorane. Šotor je prevlečen z zlato snovjo in hermelinovimi kožami in je zgoraj podoben vrhu kakega oltarja. Vrh ima lepe lesene rezbarije motno pozlačene. Z zlato snovjo prevlečen strop šotorja je prevlečen z državnim grbom, z imenskim počrkom carjevi, obdanim z Andrejevo verižico. Na prestol pelje nekaj z zlato snovjo pokritih stopnic. Sedeži so narejeni iz zlate snovi, in okrašeni po motivih iz neke bizantinske cerkve v Solonu in iz cerkve sv. Marke v Benedkah.

Povrnimo se v Granatno dvorano. Iz predvorane poleg te vogelne dvorane, ostanka stare kremelske palače, peljejo vrata na Rudeče stopnice, ki s počivajočim kamnitim levom iz 1686. leta spominjajo na starobeneške stopnice. Po teh stopnicah in od tod po hodniku pogrnenem z rudečim kamnom gre sprevod v cerkev Vnebovzetja, in se ravno tod vrne v Andrejevo dvorano, kjer car izroči žeslo in državno jabelko kronanskemu maršalu.

Stene Granatne dvorane, ki izvirajo iz petnajstega stoletja, bi vedele mnogo povedati; bile so priče mnogih kronanj. Tukaj so vladarji Rusije po kronanju vsprejemali čestitke tujih knežjih gostov, tu so bile s starih časov kronske pojedine. Iz temnega hrastovega lesa izrezljan prestol z nebom iz zlatega brokata, okolu in okolu ob stenah klopi v staroruskem slogu, ki se na dan kronanja pokrijejo z dragocenim blagom in veliko število srebrnih posod, darila tujih vladarjev so oprava te starinske dvorine. Štirje veliki lestenci in dvajset stenskih svečnikov razsvetljuje to lepo dvorano. Prostor je omejen in zatorej ne more dosti ljudij h kronskemu obedu. Carska dvojica pride v Granatno palačo v polni kronanjski opravi z žeslom in državnim jabelkom in se usede na prestol, kjer je zanjo že kosilo pripravljeno.

Že v starih časih so ob kronanju bile velike slavnosti v zabavo tujih knezov in ljudstva. Pozabiti se ne sme, da kronanske slavnosti trajajo tri tedne, kronanje carja Nikolaja I. je trajalo celo več kakor jeden mesec. Neki dogodek izza kronanja Aleksandra II. ostane dolgo v spominu ruskega naroda, bil je velik umeten ogenj. Bogataši in ubogi, mladi in stari, vse je šlo gledat iz mesta ta prizor. Kako velikansk je bil ta prizor, si vsakdo lahko misli, če povemo, da jeden sam boket, ki je gorel dvajset minut, je bil sestavljen in 42.000 raket in 1100 rimskih lučic, ki so vrgle nad 21.000 svetlih kroglic. Dva tisoč godcev in 1000 pevcev je zabavalo ljudij. Ko je bilo končano, se je pokazalo veliko pomanjkanje voz, mnogi, ki bi se bili radi peljali, so morali peš v Moskvo, drugi so čakali jeden ali dva dni.

Za nižje ljudske razrede je pogoščenje jako bistven del kronanja in ta ljudska veselica je za opazovalca jako zanimiva. Ko je bil kronan Peter I., je bilo pogoščenje v Kremlu mej kronsko pojedino v Granatni palači. Car Pavel, ki mej kronanjem ni trpel ljudij v Kremlu, je pogostil ljudij na Ljubanskem trgu. Tu so bili pečeni voli, teleta, ovni in perutnina in tudi vina ni manjkalo. Od Miasnicke do Rudečih vrat bile so mize z raznimi slaščicami. Veliko je bilo pogoščenje za kronanje carja Nikolaja I. in Aleksandra II. Tedaj so bile mize že s prti pokrite, na njih polno gnati, plečet, perutnine, pe-

čenih ovnov s pozlačenimi rogovi, in nič manj kot 18 vinometov.

Še večje je bilo pogoščenje na Hodinskega polju pri kronanju Aleksandra II. Nad 400.000 ljudij je že pred dnem pridrlo v dežju na dotični prostor, kjer je bilo pripravljenih 239.322 jedij in 4347 vedrov vina in piva. Seveda so nakrat vse pojeli. Bilo je 642 miz, ki bi bile zavzemale 13 vrst, da bi jih postavil jedno za drugo. Ljudje so se grozno gnetli k vinometom. Vse ovire so na mah odstranili. Zajemali so iz velicega rezervuara vino s kapami, čevlji in z vsem, kar je kdo imel pri roki, za se in za druge. Nimalo ni dež motil veselih ljudij, neprestano kričečih ura. Da se je upitje daleč razlegalo.

Poučni in zabavni drobiž.

— **Nadvojvodi Albrehtu,** slavnemu zmagovalcu pri Kustoci, postavijo letos spomenik na Dunaju. Spomenik bode stal 250.000 gld. Nabralo se je že 150.000 gld.

— **Kaj naj naša dekleta bero?** „Agramer Zeitung“ se peča v jedni svoji zadnjih številk s tem vprašanjem. Občno je znano, da naše dame zahtevajo v družbi večjo veljavo, kakor je primerno njih duševnim zmožnostim. To večjo veljavo si pa more pridobiti le z večjo omiko. K temu pa jim more pomagati le branje dobrih spisov. Sedaj dekleta bero le romane, s čimer si gotovo ne bistrijo duha. Navadijo se sanjariti, misliti pa ne. Dekleta se navadno v šoli več nauče, kakor fantje, in kažejo mnogokrat večje veselje do učenja. Deček, ko izostane iz šole, se bavi s svojim poklicem, razširja svoje znanje in postane misleč mož, dekle pa pozabi, kar se je naučilo v šoli. Zabava se v družbah, čita slabe zabavne spise in duševno ne napredujo. Zagrebški list priporoča, naj bi dekleta čitala v prvi vrsti znanstvene spise, potem dobra pesniška dela, učila se tujih jezikov, tako množila si znanje in bistrila duha. Zabavni spisi naj bodo še le na drugem ali tretjem mestu.

Lužiški Srbi. Dne 8. apr. je imela Matica Lužiških Srbov občni zbor, katerega se je udeležiio 62 členov v Budišinju. Predsednik Matici Jurij Lusčanski je ob 3. pop. otvoril zborovanje. Med umrlimi členi je prelat in kanonik Jak. Buk, ki je duševno in gmotno podpiral narodov napredek ter v oporoki veči del svojega imetja odločil narodnim potrebam. Rad se je imenoval „Lužiškega Srba“, ki je dal tudi za narodni dom 500 mark. — Členi so se pomnožili tudi za prošlo leto. Glavni razgovor se je sukal letos na zboru okolu zidanja „Matičnega doma“. Doneski in darovi vrlo dohajajo, a skupni znesek je že mnogo premajhen. — Matica je imela lani dohodkov 2432 m., izdatkov pa 2315 m.; vse imetje Matice je narastlo na 5049 m. Stari Matičin dom je imel dohodkov 2110 m., izdatkov pa 1317 m. — Novih knjig so Matici podarili 55 komadov; Mat. knjig se je prodalo 7789 odtisov Na predlog dr Muke so se imenovali jednoglano častnimi členi: kanonik Herman za izredno podporo Matič. domu, in ker zalaga tudi Mat. časopis, potem učitelj Wjela za marljivost v srbski književnosti in Adam Sapieha, goreči prijatelj Mat. doma, Prof. dr. Muki, ki se vsestranski in neumorno žrtvuje interesom Matice in naroda, je pa zagrmela „slava“! zborova. — Sklenili so k letu položiti temeljni kamen Mat. domu ter delovati med preprostim narodom, da bi se vnel za ta dom. Jeden člen je priporočil zasnovo več moških pevskih zborov. Izrekla se je želja, da bi se bolje širili domači spisi med narodom, a tudi ti Srbi nimajo domačega knjigarja. Sprožili so tudi misel, da bi se tiskali listi s slikami, kakoršni so nemški „Bilderbogen“, seveda s srbskimi napisi in teksti. Prihodnje leto bo jubilejni, slavnosti zbor (50 letnica), in to okolu Posta. Pozdravili so naposlet ljubljenca Ad. Černega ter zapeli domačo himno „Hišće Serbstwo“. Tako se je završil zbor pri soudeležbi in lepi slogi posvetih in duhovnih rodoljubov; med duhovniki so pastorji in kat. svečeniki, a vsi so složni, vse prešinja le jedna misel: blaginja narodova.

Prebivalstvo Londona. Glasem najnovejših statističnih izkazov ima London 4,411,261 prebivalcev.

Dijaški konvikt v Moskvi. Ruski car je daroval za ustanovitev dijaškega konvikta v Moskvi 300 000 rubljev. Ker so ruski vseučiliščniki skoro sami siromaki, — sinovi imovitih ljudij se vzgajajo po posebnih zavodih, bo ta konvikt zanje največja dobrota.

Zvon velikan. V največji moskovski livarni zvonov se je izdelal zvon, kateri tehta 24 000 kilogramov. Veljal bode 30.000 rubljev. Zvon bo okrašen s plastičnimi podobami, nanašajočimi se na kronanje ruskega carja.

Novice.

— **Najvišje potrjenje.** Presvitli cesar je z Najvišjim odlokom z dne 26. maja t. l. blagovolil potrditi izvolitev mestnega odbornika in deželnega poslanca g. Ivana Hriberja županom stolnega mesta Ljubljane.

Posojilo Ljubljani. Budgetni odsek vsprejel je nespremenjeno vladno predlogo o državnem posojilu ljubljanskemu mestu, deželi kranjski in hišnim posestnikom. Poslanec Klun je predlagal, naj bi se povračavanje razstegnilo na 40 let, a odsek je predlog odklonil.

Domovinska pravica. Mnogi poslanci zlasti Mladočehi zahtevali so, da se naj še v tem zasedanju reši zakon o premembi načrta zakona o volilni pravici. Sedanji zakon je krivičen in naklada zlasti malim kmetskim občinam prevelika bremena. Premembi domovinskega zakona se upirajo zlasti zastopniki mest, ki kažejo včasih v tem oziru kaj čudne nazore. Seveda, ko bi se bil volilni red premenil po Taaffejevem načrtu, bi v novem državnem zboru ne bilo nobene ovire pravični premembi domovinskega zakona. Sedaj se pa ne ve, kako se ta stvar reši. Sedaj se je odložila do jeseni. Za odložitev je glasovala tudi večina slovenskih poslancev, čemur se mi močno čudimo. Razen poslanca ljubljanskega mesta, vsi slovenski poslanci zastopajo okraje, ki bi imeli korist od premembe domovinske pravice. Tako postopanje državnih poslancev je voda na mlin socijalnih demokratov.

— **»Dramatično društvo«** volilo je na svojem občnem zboru dne 30. maja gg.: dr. Iv. Tavčarja za predsednika, v odbor pa ravnatelja Iv. Šubica, dr. Jos. Stare-ta, prof. Funtnka in prof. Orožna. V odboru so odprej še naslednji gg.: dr. vitez Bleiweis, notar Gogola, notar Plantan, ravnatelj G. Pirc in dr. Tekavčič.

— **»Slovenske Matice«** XXXI. občni zbor bode v sredo dne 24 junija ob 5. uri popol. v mestni dvorani. Vrsta razpravam: 1.) Predsednikov ogovor. 2.) Letno poročilo tajnikovo o odborovem delovanju v dobi od 1. oktobra 1895. do 31. maja 1896. leta, 3.) Sklep računa o društvenem novčnem gospodarstvu za 1895. leto. 4.) Volitev treh računskih presojevalcev. 5.) Proračun za l. 1896. 6.) Dopolnilna volitev društvenih odbornikov. 7.) Posamezni predlogi in nasveti.

— **Občina Vipava,** ki se je v smislu zakona sklenjenega od deželnega zbora krajnskega razdelila v dve samostojni občini, namreč Vipava in Vrhpolje je pred razdružitvijo volila častnim občanom svojega zasluženga župana gosp. A. Hrovatina.

— **Mestna hranilnica ljubljanska.** Meseca maja leta 1896. vložilo je v mestno hranilnico ljubljansko 576 strank 192.895 gld. 36 kr. 568 strank pa vzdignilo 139.578 gld. 8 krajcarjev.

— **Mestna hranilnica v Radovljici.** Deželna vlada je potrdila pravila mestne hranilnice v Radovljici in ta prične poslovati z dnem 15. junija. Na posestva se bode posojevalo kakor pri drugih hranilnicah v naši kronovini, razen kranjske v Ljubljani, proti amortizovanju z anuitetami. Doba amortizovanja bo po navadi določena na 36 let. V odbor so bili voljeni gg : Alfred Rudesch, c. kr notar; Ivan Bulovec, posestnik in trgovec; dr. Ivan Voves, okrožni zdravnik; Franc Mulej, trgovec; Andrej Grčar, nadučitelj; Anton Homan, posestnik in trgovec; Matija Kosmač, posestnik in gostilničar; Leopold Varl, posestnik; Franc Pavlošič, c. kr. poštar. Po pravilih je tudi vsakokratni župan član odbora, sedaj gospod Aleksij Roblek.

— **Slovensko delavsko pevsko društvo «Slavec»** priredi v nedeljo dne 7. junija t. l. popoludne veliko ljudsko veselico na Koslerjevem vrtu.

— **Vožni red za kolesarje,** ki je z ozirom na vedno se množeči ta šport v Ljubljani, postal jako potreben, pride baje že v prihodnji mestnozborski seji na vrsto. Policijski odsek je istega že odobril.

— **V luži utonil.** Minoli teden je triletni dečko Franc Kubelj pri Sv. Križu v novomeškem okraju padel v pol metra globoko lužo in se v vodi zadušil.

— **Samomor.** V Toplicah pri Zagorju se je te dni 22letna delavka Josipina Kipovec zastrupila. Povod samomoru je bila nesrečna ljubezen.

— **Najdena utopljenka.** V nedeljo 31. maja popoludan našla se je v Savi okoli 60 let stara mrtva ženska. Obleke je imela na sebi malo in še taisto zelo razcapano, lase pa na kratko porezane. Sodnjiska komisija bo dognala, ali je dotična oseba samomorilka ali se je pri predvčerajšni plohi ponesrečila ali pa je bila umorjena.

— **Utopljeneca** našel je čolnar Janez Svet iz Podpeči dne 30. maja v Ljubljanici. V nesrečnežu so spoznali 42letnega čevljarskega pomočnika Janeza Žurga, doma iz Srednje vasi pri Kočevju, sedaj v delu v Ljubljani. Imenovanec je najbrže ponesrečil.

— **Izpred porotnega sodišča.** Dne 27. maja je bil na pet let težke ječe obsojen 19letni Janez Bergant iz Most pri Kamniku, ker je z nožem zabodel fanta Miha Lužarja tako, da je ta umrl. — Isti dan je bil oproščen kovač Matevž Šolar iz Krope, zatožen hudodelstva težke telesne poškodbe. — Dne 28. maja je bil obsojen na $3^1/_2$ leta metlarski pomočnik Alojzij Berti iz Ljubljane, ker je 19letni služkinji Alojziji Žagar prizadjal iz ljubosumnosti 16 ran z nožem. — Isti dan je bila obsojena dninarica Marija Eržen iz Žirov na 6 mesecev ječe, ker je skrila najdeno hranilno knjižico za 1000 gld. in gotovino 340 gld., in je poslednjo deloma že zase porabila. — Dne 30. maja so bili obsojeni kmetski fantje Anton Zupančič na 2 leti težke ječe, Alojzij Zupančič in Alojzij Zaman pa na teden dnij zapora. Obsojenci so doma iz Male Kostrelnice v litijskem okraju, so v družbi še drugih napali fante iz Jablanice. Anton Zupančič je ustrelil s puško mej fante iz Jablanice in Janeza Pregla zadel v oko, tako, da je oslepil. Druga dva obsojenca prizadjala sta napadenim manjše poškodbe. — Dne 31. maja je bil obsojen na štiri leta težke ječe Janez Kogovšek iz Rovt nad Logatcem, ker je v boju rovtarskih fantov z onim iz Medvedjega brda prizadjal Francu Podobniku s koso tako poškodbo, da je ta umrl. Franc Skvarča je dobil tri mesece. — Dne 1. junija je bil obsojen 19letni France Brecelnik iz Spod. Šiške na tri leta težke ječe, ker je prizadjal nekemu fantu iz Dravelj s kozarcem tako poškodbo na enem očesu, da je ta oslepil.

— **Šest zastrupljenih goved.** V Lazah na Notranjskem je minoli teden kmetu Kotniku jeden dan poginilo šest goved. Zdravnik je pri razparanju spoznal, da so goveda poginile, ker so pojedle preveč neka strupene rastline, ki rasto po močvirnih senožetih.

— **Umorjen lovec.** Dne 25. maja našli so na polju pri Kostanjevici lovca Franca Križmana iz Kostanjevice mrtvega. Mož je imel globoko rano v levem stegnu. Nesrečneža je odtekla kri in je vsled tega umrl. Rano se mu prizadjali najbrže tatvinski lovci, katere ima oblastvo baje že v pesti.

— **Tovorna skladišča kolodvora na Dovjem** bodo znatno razširili.

Kronanje ruskega carja.

V torek minoli teden se je v Moskvi izvršilo kronanje ruskega carja. Vršilo se je po obredu, kakor se kronajo navadno ruski carji. Zbralo se je v Moskvi mnogo naroda. Prišla so odposlanstva celo iz daljnih azijskih pokrajin. Car je izdal manifest na narod, s katerim odpravlja telesno kazen v Rusiji in tisoč pregnancem v Sibirijo odpušča kazen. V manifestu odpušča se prebivalcem tudi mnogo dolgov državni blagajnici. V carjevem manifestu se opaža, da se ne dela nobene razlike mej verami, dočim se je delalo navadno v kronanjskih manifestih prejšnjih ruskih carjev.

Mej zvonenjem vseh zvonov v Moskvi in pokanjem topov se je pomikal kronanski sprevod v cerkev. Carice mati, car in carica so se v cerkvi useli na pripravljene prestole, drugi knežji gostje pa na pripravljene posebne sedeže.

Na poziv metropolita peterburškega je car prečital svoje priznanje k pravoslavni veri. Potem sta carja ogrnila s škrlatnim plaščem metropolita peterburški in kijevski

Na to je vzel car krono z blazince, na kateri so mu jo podali, in del jo na glavo. Ruski car se sam krona kakor samodržec. Carica je pokleknila potem predenj, car vzame sebi krono z glave in se ž njo dotakne glave carice, potem jo je del sebi na glavo. Sedaj je vzel car v roke žeslo in državno jabelko in protidijakon je pri tem prečital ves carski naslov. Potem je protidijakon molil neko molitev za dolgo življenje carjevo. V tem so pa v cerkvi zapeli neko pesem in zvonovi so se zopet oglasili po vsej Moskvi in 101 strel iz topov naznanil je prebivalstvu, da je kronan car. Potem so carju častitali carica in vsi člani carske rodbine. Na to je car pokleknil in molil neko molitev iz knjige, katero mu je dal peterburški metropolit.

Sedaj se je začelo maziljenje carja in carice, katero je izvršil peterburški metropolit mej zvonenjem in pokanjem topov. Ko sta še car in carica nekaj pomolila v cerkvi, šel je sprevod v Kremel, kjer je bila pojedina.

V sredo zvečer je bilo mesto Moskva svečano razsvetljeno. Tudi v Peterburgu je bila razsvetljava. Posebno lepo so bile razsvetljene ladije na Nevi. Po Peterburgu in Moskvi je igralo mnogo godeb rusko narodno himno in več drugih domoljubnih komadov. Vse ulice so

bile oživljene. Moskva se vedno bolj kaže, da je zares srce Rusije.

V četrtek je bilo blagoslovljenje nove državne zastave. Ta zastava ima grbe vseh ruskih pokrajin, tudi tiste, ki jih je Rusija pridobila še le pod carjem Aleksandrom III. Pri blagoslovljenju je držal car v roki zastavo v znamenje, da hoče neomadeževano ohraniti. Zvečer je bila velika razsvetljava, v petek ples pri francoskem veleposlaniku, katerega stroški znašajo nad milijon rubljev. V soboto je bila velika narodna veselica in v nedeljo je pa bilo namenjeno veliko narodno pogoščenje.

Veselje pri kronanju je jako skalila grozna nesreča, ki se je prigodila V nedeljo zjutraj imeli so deliti mej narod razne darove in imela je biti velikanska pojedina. Že v soboto zvečer se je zbralo nad 200.000 ljudij. Po noči so vedno novi prihajali, tako da jih je zjutraj bilo zbranih dobrih 700.000, največ kmetov in delavcev. Vse je težko čakalo, da se darila deliti začno. Da bi obdržali red pri daritvi, so okrog prostora, kjer se je imelo razdeljevati, napravili jarek, da bi ljudje se vrstili. Bila je ob jarku napravljena močna ograja.

Nakrat se je mej ljudmi razširil glas, da že razdeljujejo. Vsa množica je pritisnila sedaj naprej, ograja se je podrla in ljudje so padali v jarek. Bil je grozen prizor. Mnogo ljudij so zmečkali in pohodili, drugi so v jarek pali in se pobili. Govori se, da je blizu 6000 ljudij mrtvih in nad 3000 ranjenih. Podrli so celo nekega policijsta na konju in sta konj in policijst mrtva. Mrtveci so bili tako zdelani, da jih ni bilo več mogoče spoznati. Le po obleki se je dalo določiti, kdo je kdo. Car je takoj zaukazal, da se vsaki prizadeti rodbini ima podariti po 1000 rubljev. Ta dogodek je pa na narod napravil kaj žalosten vtis. Praznoverni ljudje že iz tega sklepajo, da je to slabo znamenje za bodoče vladanje sedanjega carja.

Kdo je kriv te nesreče, še ni povse pojasnjeno. Nekateri trdijo, da so zmešnjavo mej ljudmi prouzročili nihilisti, ki niso zadovoljni, da novi car ni dal Rusiji še ustave; drugi dolže policijo, da ni storila vseh potrebnih priprav za red. Nekateri zopet pravijo, da je tega največ krivo to, da so zares bili nekateri začeli deliti darove mej ljudij, pred določenim časom. To je vzbudilo v ljudeh misel, da se deljenje deli pristranski, da bodo nekateri prijatelji delivcev dobili več, drugi pa zopet manj. Razširjeno je pa tudi mnenje, da je nesreče tudi to krivo, da so se nekateri pijanci bili jeli prepirati s policijo in je to dalo povod neredu. Bodi kakor koli, vsekako je to jako tragičen dogodek. Dočim so se dosedaj kronanske slavnosti vselej končale z veseljem in zadovoljnostjo, so se letos z veliko nesrečo.

— **Tako je prav.** Nemški državni kancelar hotel je okolu Podebrada na Češkem nakupiti nekaj posestev, a nikdo ni hotel češkega posestva prodati Nemcu. Slovenci naj v tem oziru posnemajo naše severne brate čehe.

— **Podrl** se je most v angleški Viktorii. Petdeset oseb je ubitih.

— **Visoka starost.** V Tiflisu je umrla vdova Urumsija Arutjanova stara 120 let. Starka je bila do zadnjega trenotka prilično krepka ter je opravljala sama vsa gospodinjska dela. Tudi vid je imela take dober, da je mogla šivati brez naočal. Zapustila je dvoje „otrok“ v starosti 80 in 72 let.

— **Tiskovne razmere na Hrvatskem.** „Obzor“ je priobčil prezidijalno okrožnico hrv. bana na vse velike župane, naj store kar mogoče, da bode obisk milenijske razstave iz Hrvatske kolikor mogoče številen. Sodišče je radi tega objavljenja obsodilo urednika „Obzora“ na globo 150 gld. list pa na izgubo 250 gld. od kavcije. To so prav perzijske ali abesinske razmere.

— **Jako praktično darilo ob tisoč letnici.** V Veliki Kikindi je več let živil stari madjarski pesmik Gustav Laah v nenajboljših finančnih razmerah. Ravnatelj tamošnje hranilnice mu je ob tisočletnice vrnil menico glasečo za 300 gld., na katero mu je bil posodil 1000 gld. s pristavkom, da mu odpušča svoj dolg, želeč, da tudi drugi upniki isto store. Ta dobrotljivost ravnatelja Eremiena je v toliko dvomljiva, ker od starega pesnika bi najbrž dolga tako ne bi iztirjati mogel, ker ničesar nima.

Velika tatvina. Stanovanje grofinje Scirnay v Budimu je že nekaj časa prazno, ker je šla družina na deželo. Ugodno priložnost porabili so tatje, ulomili in ukrali 10.000 gld.

Policijski komisar 6kratni morilec. Nekemu belgijskemu policijskemu komisarju, dokazali se dosedaj poleg več tatvin, šest umorov. Te dni se je hotel on umoriti, a se mu ni posrečilo.

— **Kolera** v Egiptu razsaja prav hudo; v Aleksandriji imajo že po več sto bolnikov na dan; bolezen si je razširila tudi v najlepših delih mesta, med Evropejci. — Vlada dela na vse sile, da bi omejila razširjevanje te morilke.

— **Velika nevihta** je bila v Seloviču na Moravskem. Šla je debela toča in nastala je velika povodenj. Škoda je velika. Tudi nekaj ljudij je utonilo.

— **Samomor mestnega blagajnika.** Minoli petek je mestni blagajnik Milan Popovič v Zemunu peljal se v Surčin. Mej potjo se je vedno razgovarjal z voznikom. Pri Surčinu mu je naročil, naj pelje na desno za vasjo v gozd. Tu je ukazal ustaviti. Sedel se v travo in rekel vozniku, da bi bilo dobro kaj jesti. Uzel je vizitnico. Nanjo nekaj napisal, jo dal v kuvert in zaprl. Dal je pismo vozniku, naj ga nese Budisavljeviču v vas, in od tam prinese sira, kruha in piva. Budisavljevič je odprl pismo, katero mu je prinesel voznik. V pismo je bilo: „Dragi Mate! Pošljem vam 10 gld. Kupi krsto in pokoplji me.“ Budisavljevič in voznik sta tekla v gozd in našla Popoviča obešenega. Uzrok samomoru so baje neugodne rodbinske razmere.

— **Žalostne vesti iz Sardinije.** Rek: „Umirati od lakote“ ni več prazna fraza. Ciniški ljudje trdili so doslej, da se v „prosvetljenem“ XIX. veku ne umira več od lakote. A vendar je neka zemlja na svetu, kjer dandanes ljudje doslovno poginjajo od gladu in ta nesrečna zemlja je — italijanski otok Sardinija. Beda je tam tako splošna, da se hranijo prestradani ljudje s koreninami in travo, ako jo najdejo, da si vsaj nekoliko potolažijo prazne želodce. O tej trašni bedi pišejo rimski listi: „Beda na Sardiniji pokazuje se od dne do dne strašnejša. Posebnega pomilovanja so vredni roditelji, ki iščejo zaslužka, a ker ga najti ne morejo, hranijo svoje otroke s koreninami. Silne bede posledek so neštevilne tatvine, splošna sprijenost, bankeroti, prodaje na dražbi itd. Povsodi kaže se siromaštvo v najtemnejših barvah“. — Nadalje čitamo: „Beda na Siciliji je takšna, da se bojimo opisati jo podrobnnje, kajti utegnilo bi se nam očitati, da pretiravamo. Stara fraza „umirajo ljudje za lakoto“, pojavlja se tu v najžalostneji istini. „Ljudje res mro od lakote“ — Uboga Italija.

— **Bombe v Parizu.** V četrtek in v petek sta v Parizu na najobljudenejšem boulevardu eksplodirali dve bombi. Detonacija je bila strahovita. Ker sta bombi nabiti s smodnikom, se ni zgodila nikaka večja nesreča. Ni dvomi, da so bombi vrgli anarhisti.

Nekoliko o verskem prepričanju Kinley-a. Neki časnik, izhajajoč v Ohio, popisuje tega moža, ki kandiduje za predsednika Zjedinjenih držav, v verskem oziru tako le: „Med najrazličnejšimi kandidati republikanske stranke, se zdaj o nobenem toliko ne govori in piše, kakor ravno o Kinleyu iz naše države. Ker je gotovo, da si mora predsedniški kandidat mnogo pustiti dopasti, kar se ne želi, zato se tudi o Kinkleyu vse mogoče govori. Reklo se je, da je ud irsko-katoliškega reda Hibernijev. Na to odgovoril je James B. Morow iz Clevelanda, ki najbrže Kinleya zastopa, sledeče: William Kinley je ud metodistovske episkopalne cerkve. Njegovi predstariši in družina so bili za dve sto let protestantje — presbyterianci in metodisti. Baš sedaj je Kinley blagajnik jedne metodistovske cerkve v Canton, Ohio. Kinley ni ud reda Hibernijev. Toda on je če več let prostozidar, in ud nekaterih skrivnih društev. Dalje je neresnica, da bi bil zasebni tajnik Kinleya, Boyle katoličan; ta je ud protestanske episkopalne cerkve.

— **Prvi maj v Ameriki.** V Chicagu je bilo zborovalo 300 železniških delavcev, katerih namen je bil, se dogovoriti glede plače. Za nadnormalni čas 8 ur sklenili so zahtevati dvojno plačo, ravno tako plačo zahtevajo za nedelje in praznike med letom. Dve manjši tvrdki, kateri imata na delu 50 delavcev, sta podpisali zahtevo, ostale se pa trdovratno upirajo v to dovoliti. Velik štrajk se obeta. Mir se ni kalil. — V Milwaukee so izdelovalci matrocov po vseh oddelkih tovarne za pohištvo v tem mestu, sklepali o povišanju plače. Zahtevajo plačo po načinu onih v Chicagi, ki določuje 5 ct. povišanja pri vsakem kosu. Izdelovalci matrocov spadajo k „American Federation of Labor.“ — V Ontarinu so stavbenski delavci, 400 po številu, so začeli ta dan štrajk, ker jim ne dovolijo poboljška namesto dosedanjih 18 na 20 ct. na uro. Delo ustavili so tudi kamnoseki in tako je sedaj tukaj stavbinska obrt popolnoma mrtva. — V Pottsfield je napovedal velik štrajk unija stavbenskih delavcev, ker so kontraktorji zavrgli predlagani nasvet o deventurnem delavnem času.

Loterijske srečke.

V Brnu dne 3. junija t. l.: 35, 9, 58, 47, 42.
Na Dunaji dne 30. maja t. l.: 74, 1, 80, 44, 65.
V Gradci dne 30. maja t. l.: 89, 7, 75, 31, 3.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 30. maja 1896. Pšenica gld. 8·— kr., rž gld. 7·25 kr., ječmen gld. 6·25 kr., oves gld. 7·— kr., ajda gld. 7·30 kr., proso gld. 6·25 kr., turšica gld. 5·30 kr., leča gld. 10·— kr., grah gld. 10·— kr., fižol gld. 10·— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Krasni uzorci se pošiljajo zastonj in poštnine prosto na zasebne naročnike. Zelo obširne uzorčne knjige, kakor jih še ni bilo, dobe **krojači** nefrankovane. (17)

Blago za obleke.

Peruvien in **dosking** za visokočastito **duhovščino**, predpisano blago za **c. kr. uradniške uniforme**, za **veterance, požarne brambe, telovadce, livreje**, sukno za **biljarde** in **igralne mize, prevlake za vozove.** Največja zaloga štajerskega, koroškega in tirolskega **loden** za gospe in gospode po prvotnih tovarniških cenah in v takih izbirah, da jih 20kratna konkurenca ne zamore nadomestiti. Največja izbera ogrinal za **dame** v najmodnejših barvah, perilno blago, potne pléde od 4 do 14 gld.

Krojaške potrebščine (podvlaka, gumbe, šivanke, sukanec itd.) Vredno, pošteno, trpežno, čisto volneno sukneno blago in ne cene cunje, ki niti niso vredne **krojaškega dela**, priporoča:

JAN. STIKAROFSKY,

v Brnu (središče avstrijske suknene trgovine).

Največja zaloga sukna v vrednosti ½ milijona goldinarjev.

Pošilja se le po povzetji.

Svarilo! Agentje in krošnarji radi prodajajo svoje malovredno blago pod imenom „Stikarofsky“. Da se takim **sleparijam** v okom pride, javim, da tem ljudem sploh svojega blaga ne prodajam.

Vizitnice

priporoča

J. Blaznik-ova tiskarna v Ljubljani.

Kathreiner-
Kneippova sladna kava
je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje z imenom:

Kathreiner

Louis Kuhne

mejnarodni zavod (7)
za zdravljenje brez lekov in operacij v Lipsiji.

Ustanovljen 10. oktobra 1883. leta, razširjen leta 1892.

Svet in pojasnila za vse bolezni, tudi pismeno, kolikor mogoče.

V zalogi Louis Kuhne, Lipsija, Flossplatz 24, je izšlo in je za dobiti od **založnika** proti pošiljatvi denarja ali po poštnem povzetji, kakor tudi skozi vse knjigarnice:

Louis Kuhne, Novo zdravilstvo. Učna knjiga in svetovalec za zdrave in bolne, 18. nemški natis (45.000) 486 strani, 8° 1896. Cena 4 marke, vez. 5 mark. Izšlo je v 15 jezicih.

Louis Kuhne, Ali sem zdrav ali bolan? En poskus in svetovalec za vsacega. 13. nemški natis 1896. Cena 50 vinarjev. Izšlo v 9 jezicih.

Louis Kuhne, Otročja vzgoja. Varstveni klic na vse stariše, učenike in izgojitelje. Cena 50 vinarjev.

Louis Kuhne, Kolera, driska in enake bolezni, njih izvir, zdravljenje brez leka in ozdravljenje. Cena 50 vinarjev.

Louis Knhne, Preiskavanje znamnjev na obrazu. Učna knjiga novega načina preiskavanja, lastna iznajdba. S veliko podobami. Cena 6 mark, eleg. vezano 7 mark.

Louis Kuhne, Naznanila ozdravljenja iz svoje skušnje. Brez zdravil in operacij s pojasnilom, 25. natis. Zastonj.

Odgovorni urednik: Avgust Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.